1866: Flora von Böhmen. Feldern in der Nähe von Königgrätz am Schlachttage gesammelt. Významný je i nález *Scrophularia vernalis* ze zámeckých zdí v Bečově nad Teplou, odkud nebyl tento druh uveden ani v Čelakovského Prodromu.

František K r a h u l e c

RECENZE / BOOK REVIEWS

Historie bulharské botaniky

Studium historie vědních oborů neleží v současné době v centru zájmu. Důvody jsou zcela jasné: velmi obtížně lze tím dospět k takovým publikacím, které by obstály v současném systému hodnocení vědy, což platí zejména pro vědy přírodní. Historikové se do těchto studií také příliš nehrnou, protože se jednotlivé vědy dost podstatně odlišují od toho, co historikové obvykle studují. Hodnocení přínosu osobností je nutně spojeno s nutností mít o daném oboru značně hluboké povědomí.

V roce 2012 (Zprávy Čes. Bot. Společ. 47: 42) jsem zde recenzoval velkou knihu Stefana Staneva o dějinách bulharské botaniky. Prof. Stanev je vzděláním botanik a celý život se systematicky zabývá kromě dalších věcí dějinami botaniky v Bulharsku. Výsledkem jeho práce nebyla jen recenzovaná kniha, ale celá řada dalších publikací. Celý jejich soubor do roku 2008 je uveden v článku publikovaném k 70. narozeninám prof. Staneva (Petrova 2008). I v posledních letech vydal prof. Stanev řadu publikací; zde bych chtěl zmínit dvě z nich. Dějiny botaniky v Bulharsku jsou totiž velmi svázány s aktivitou českých botaniků.

První byla publikována již v roce 2001 (Stanev 2001) a jsou v ní uvedeny životopisy málo známých botaniků, kteří pracovali v Bulharsku a podíleli se ve větší míře na průzkumu bulharské květeny. Je příznačné, že kromě Bulharů jsou zde hojně zastoupeni i čeští botanici (celkem čtyři) a jeden rakouský botanik. Jsou zde i životopisy dvou bulharských carů, kteří byli velmi přírodovědně orientováni, car Boris III. byl i členem Československé botanické společnosti (ale kromě ní ještě celé řady západoevropských vědeckých společností, například ornitologických společností v Německu a Anglii).

Z Čechů je jako první zmíněn Václav Stříbrný (1853–1933). S jeho jménem se můžeme setkat v celé řadě názvů rostlin, které popsal zejména prof. Velenovský. Václav Stříbrný s ním úzce spolupracoval a posílal mu sběry, na jejichž základě byly popsány. Václav Stříbrný je také pokládán za jednoho ze zakladatelů bulharského zahradnictví. Dalším je Hermengild Škorpil (1858–1923), který pocházel z Vysokého Mýta. Řadu let působil v Bulharsku jako učitel, v pozdějších letech jako představitel různých archeologických institucí. Jeho bratr Karel Škorpil je považován za jednoho ze zakladatelů bulharské archeologie. Hermengild Škorpil také spolupracoval s prof. Velenovským, který na základě jím poslaného materiálu popsal celou řadu rostlin, část z nich nese epiteton skorpilii. Ivan Mrkvička se již narodil v Bulharsku, kde jeho otec stejného jména byl jedním se zakladatelů Umělecké akademie. Ivan Mrkvička byl vystudovaný chemik, pracoval v Čechách v Kolíně či v Moskvě, ale byl to také velký bulharský vlastenec, který padl na srbské frontě. Taktéž spolupracoval s prof. Velenovským, který po jeho smrti vyhodnotil poslaný herbářový materiál a publikoval ho v roce 1922 (Velenovský 1922). Poslední z málo známých botaniků českého původu je Ivan Bureš (1885–1980). Ten se narodil také v Bulharsku a byl známý především jako zoolog. Měl velký vliv na rozvoj bulharské přírodovědy a velmi podporoval vztahy s českými přírodovědci (viz Živa 2008/4: LII).

Druhá kniha prof. Staneva byla publikována v letošním roce a uvádí životopisy a přínos významných botaniků, cizinců, kteří přispěli podstatným způsobem k poznání bulharské květeny. Zde se setkáme s celou řadou jmen známých evropských botaniků, např. J. Sibthorp, E. Boisier, A. Grisebach, J. Pančić,

J. Bornmüller, A. Degen, K. Zahn, A. Hayek, K.-H. Rechinger. A stejně jako v případě těch málo známých botaniků zde početnou skupinu tvoří Češi. Z nich je nepochybně nejvýznamnější Josef Velenovský, autor první bulharské květeny. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, jak je v Bulharsku ctěn. Dalším je Karel Vandas, který kromě vlastních výzkumů publikoval i Reliquiae Formánekianae (Vandas 1909), kde zhodnotil sběry prof. Formánka. Další dva české botaniky v knize uvedené není nutno představovat: Josef Podpěra a František A. Novák.

Struktura obou knih je velmi podobná: jsou zde stručné životopisy, seznam publikací daného autora se vztahem k Bulharsku, seznam významných publikací o dané osobnosti, významné druhy, které dané osoby z Bulharska popsaly.

František K r a h u l e c